

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

198. Quæ sint causæ legitimæ, ut quis possit transire ex Religione
strictiori ad laxiorem? Ex p. 3. tr. 2. r. 43.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Bonifacii VIII. cuius verba abducit Ioseph Aldrete in allegat. pro omnimoda Regularium exemptione, cap. 2. n. 24. & in alia Bulla Ioannis XXII. illam affert Lezana in Summa, tom. 3. ver. b. Exemptio, num. 8. & patet ex aliis privilegiis; sequitur ex hoc, Regularem in casu nostro delinquentem in Monasterio alterius Religionis, non solum non posse puniri ab Episcopo: sed neque à Superiore illius Monasterij, in quo deliquit, vt voluit Bordonus; sed tantum erit puniendus à suo immediato Superiore.

Sup. contēto in hoc § in tom. 5. tr. 1. Re: 84 §. Nota tercio, & pro parte in Ref. 87 §. Nota secundo, & aduerte quod Bordonus hic citatus in lit. 1. huius § citat Dianam in p. 4. tr. 4. Ref. 1. ideo lege illam, si placet, quæ hic est supra 91.

4. Nota hic obiter, Bordonum *ubi supra*, docere, sub nomine Regularium in verbis Concilij non includi Superiores, qui egent speciali mentione, vt me citato, probat. Quod etiam probari potest: nam sub nomine Monialium non includitur Abbatissa; & excommunicatio lata contra colloquentes cum Monialibus, non contrahitur à colloquentibus cum Abbatissa. Ergo sub nomine Regularium non includitur Prior Præpositus, &c. & ideo si isti delinquant extra Claustra, non subiiciuntur punitioni Episcoporum, ex vi Concilij Tridentini.

RESOL. CXC.VIII.

Quæ sunt causæ legitime, vt quis possit transire ex Religione strictiori ad laxiorem? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 43.

§. 1. **P**otest Religiosus licite transire ex Religione strictiori ad laxiorem cum licentia Superioris. Primum ob infirmitatem, aut corporis debilitatem, vnde ferre non possit austeritates Religionis, ad quam se primo contulit, Ita D. Thomas 2. 2. q. vlt. art. 8. Angelus *ver. Religiosus* n. 35. Sylvester *ver. Religio* 4. q. 2. Tabiena *ver. Religio* 4. n. 2. Geminianus in c. cum singula §. prohibemus. n. 9. de *probend. in sexto*. & Franchus *ibidem* n. 4. & alij. Secundò, si Religiosus in priori Religione odio habeatur à cæteris Religiosis, aut indignè, ac malè tractetur, aut si aliis sit exosus. Ita Lessius *lib. 2. cap. 41. dub. 13. n. 102*. Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 41. quest. 8.* Reginaldus *tom. 2. lib. 18. cap. 29. n. 414.* & Sanchez *ubi infra*. Tertio, si in illa Religione ita infamatus sit ob aliquod crimen à se patratum, vt semper in ea pudore suffusus, ac subinde magna tristitia affectus, vitam transacturus sit, & hoc sapius potest accidere in Religionibus, in quibus viget obseruantia. Ita Sanchez in *summ. tom. 2. lib. 6. cap. 7. n. 72*. Et tandem quarto Bartholomæus de Vecchis in *praxi nouitiorum disp. 15. dub. 7. num. 4*. putat habere causam sufficientem transeundi ad laxiorem Religionem Religiosum, cui ob suam imperfectionem, & prauum habitum obseruantia austeritatum propriæ Religionis adeò difficilis redditur, vt ferè continuam mœsticiam, & penitentiam professionis emissæ in illa Religione experiat, quamuis ratione huius difficultatis regulam frequenter non transgreditur; quod probatur. Primum, quia hæc ferè continua mœsticia, & penitudo constituit Religiosum in probabili periculo violandi regulares obseruantias. Secundò, quia sicut tristitia, & displicentia grauis, quam experitur Nouitius tempore probationis, censetur sufficiens ad liberandum eundem Nouitium à nexu voti Religionis; ita eadem tristitia in casu nostro censenda est dispensationis causa, maximè si spes habeatur petentem dispensationem cum gaudio, & animi tranquillitate seruiturum esse Deo in laxiori Religione. Ita Vecchius, licet alij contrarium sentiant, quando non obtante dicta displicentia, & mœsticia Religionis, regulas frequenter non transgrediretur.

2. Notandum est tamen hic obiter, quod Rodriguez in *99. Regul. tom. 3. q. 92. art. 9.* allegans falsò Sotum, limitat primam causam superius positam, quando Præ-

lati Religionis strictioris dispensarent cum illo Religioso, vt propter infirmitatem ad onera Religionis non teneatur Sed ego cum Sanchez *ubi supra in tom. 2. lib. 5. c. 7. n. 72*. puto his non obstantibus, posse dictum Religiosum transire ad laxiorem Religionem, quia licet cum ipso Prælatum dispensaret, non posset (moraliter loquendo) non esse Religioni onerosus, & causa multi scandali, nota, & murmurationis.

RESOL. CXCIX.

An Regularis transiens cum licentia ad aliam Religionem teneatur ibi integrum annum Nouitiatu persicere? Et an hoc procedat, licet fiat transitus ab arctiori ad laxiorem Religionem: imò respectu eiusdem Ordinis? Ex p. 7. tr. 1. 1. & Misc. 2. R. 25.

§. 1. **N**egotium sententiam tenet Caramel in *Reg. D. Bened. disp. 45. n. 544* ubi sic ait: Quanto tempore debeant sic transientes probari. Annum postulat Miranda in *Man. q. 31. art. 21.* quod ad hoc certum credit, vt nulli liceat dubitare. Sed docti hominis pace, non dubitabo, imò contra expressè afferam, talis Nouitiatu, nullum tempus esse à Concilio aliquo determinatum. Non enim debemus obligationes graues asserere, neque operantes grauis peccati arguere (ait Villalobos in *Sum. tom. 1. tr. 24. dub. 9. n. 8.*) si ius non fuerit valde clarum, & teste Miranda nuper citato in illo cap. Concilij Tridentini non fit expressa mentio eorum, qui ad Ordinem alium transferuntur. Mentio autem quæ expressa non est, non solum non valde clara, sed neque clara est. Superest modo diluere argumenta in contrarium. Et quidem requiri probationis annum integrum etiam in tali casu, videtur esse expressè determinatum à Concilio Tridentino *sess. 25. de Reg. c. 15.* ubi prohibentur, annullantur, irritantur professiones eorum qui non fuerint Nouitij integro anno.

2. Respondeo ibi agi de professione substantiali non verò de accidentali, quæ fit ab hominibus, qualis illa est, quæ fit in secunda Religione. Contat, quia ex vi sanctionis istius, vt omnes explicant, qui ante annum completum proficentur, nulla obligatione substantiali obstringitur; Religiosus autem qui transit ad aliam Religionem, non potest non obligari ad substantialia licet illa non voueat, iam enim voueat in Priori Religione. Vnde aliud est ingredi Religionem, aliud mutare. Vt quis fiat Religiosus, debet probare vtrum possit subesse Antistitis imperio, seruare paupertatem, & continentiam summam: & an possit alia accidentalia præstare, quæ conducunt ad ritus extrinsecos communitatis; talia sunt, ieiunia, silentium, claustra, & alia id genus. Priora (nempe substantialia) sunt difficillima, accidentalia minus sunt difficultatis. In secunda Religione probatio non instituitur de re essentiali, sed solum de accidentalibus, Ergo nec ex natura rei hæc probatio postulat tantum temporis quantum prior: nec Concilium Tridentinum de illa quidpiam determinauit, verum id committendum est conuentioni contrahentium. Ergo tempus illud venit à communitate determinandam acceptandamque ab illo, qui mutat Religionem; aut è contrario.

3. Quod autem in illo Capite Tridentinum, non comprehendat omnes probationes, sed solum quæ fuerint de substantialibus, quando ex seculo transiunt ad Religionem approbatam, patet: quia si omnes professiones comprehenderet, etiam completerentur professiones ordinum militarium, vt ex se liquet. Atqui declaratum est in Rota 11. Decembr. 1570. militarium professiones non comprehendi in hoc capite.